

Zeitschrift: Igl Ischi : organ della Romania (Societat de Students Romontschs)

Herausgeber: Romania (Societat de Students Romontschs)

Band: 63 (1978)

Heft: 10

Artikel: Scola da musica Surselva

Autor: Demont, Rest Cundrau

DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-881897>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 30.07.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Scola da musica Surselva

da Rest Cundrau Demont

I. L'entschatta

Igl onn 1968 dat la «Pro Surselva» l'incumbensa ad ina grupper da laver d'elaborar in studi davart damondas dalla giuventetgna e dalla occupaziun el temps liber. Las retschercas instradadas han mussau – quei che pertuccia l'instrucziun musicala en la regiun dalla Surselva – il suandont:

1. Ei vegn giavischau da saver frequentar instrucziun musicala.
2. Mo ina pintga part dils affons en nossa regiun ha la pusseivladad d'emprender da sunar in instrument.

En vesta a quella situaziun vegn organisau – sut il patrunadi dalla medema grupper da laver – a Rabius gia igl onn da scola 1968/69 in cuors per sunar ghitara. 46 affons fan part da quella instrucziun. Quei stupent success stimulescha d'extender igl experiment instradau gia igl onn 1969/70 sin l'entira regiun. 321 affons s'annunzian; bein in diember maispitgau. Dallas annunzias inoltradas san 175 vegnir risguardadas. 12 scolasts dattan instrucziun cun 5 divers instruments. Gia quei onn eis ei vegniu instruui en 11 loghens. Cheutras han ins evitau ina centralisaziun e risguardau pli bein las relaziuns che sedattan en ina regiun pli vasta.

Ils resultats positivs da quella entschatta han affirmau danovamein ch'il basegns da frequentar instrucziun musicala ei gronds. Igl onn 1970 survegn ina nova grupper da laver l'incarica da prender a mauns las preparativas per fundar ina scola da musica.

II. Fundaziun

La «Grupper d'iniziativa per ina scola da musica en Surselva» semetta la dinamein alla laver. Representants ord tuttas valladas dalla Surselva collaboreschan. Ei semuossa beingleiti che l'organisaziun ed il menaschi d'ina scola da musica ein buca sempels. Muncond als iniziants l'esperienza necessaria, han els encuretg ed anflau cussegli tier scolas da musica regiunalas gia existentes. Plinavon han ins engaschau il december 1971 in um dil rom sco cussegliader. Willi Lippuner, musicist da scola diplomau, che haveva collaborau tier la fundaziun dad ulteriuras scolas, ei staus a disposiziun als iniziants cun plaid e cussegli. Suenter treis onns

da laver intensiva eis ei aschi lunsch: La scola da musica Surselva sa vengnir fundada, ei era igl atun 1973. En sia allocuziun a quella caschun ha Anna Fryberg-Candinas, Breil, che haveva tgamunau las lavurs dalla gruppera, menziunau il suandont:

«Ils iniziants han dalla entschatta enneu buca vuliu organisar pusseivladads ad instrucziun musicala mo per relaziuns exclusivas, biaornz han els giu en egl la promozion generala da nos affons, l'organisaziun dil temps liber e la purschida d'in mied per la formaziun da cor e persunalitad. La scola da musica duei esser aviarta per tuts affons, nunditgont la posizion sociala dils geniturs.»

Quels principis ch'ein stai muossavia duront il temps da preparaziun han era dau la directiva per la laver suandonta.

III. Finamira e svilup

La scola da musica organisescha instrucziun musicala per affons da scola populara, per scolars da scola media e per emprendists. Ella vul cheutras svegliar il plascher tier la musica e gidar a sviluppar duns e habilitads sin quei intschess. La continuitad ell'instrucziun musicala duei esser segirada. Ina ulteriura finamira ei da contribuir ad ina undreivla organisaziun dil temps liber. Per carschi che giavischan ina instrucziun musicala, intermediescha la scola da musica il scolast, aschilunsch che quei ei pusseivel.

La scola da musica exista sco instituziun gleiti tschun onns. A sias uras ha il basegns per instrucziun musicala dau il stausch decisiv tier la fundaziun. Malgrad quei havess tuttina negin spitgau in svilup semegliont. Il diember da scolars muossa che la scola da musica corrispunda ad in ver basegns e che ella ha tschaffau oz profundas ragischs en nossa regiun.

Diember da scolars

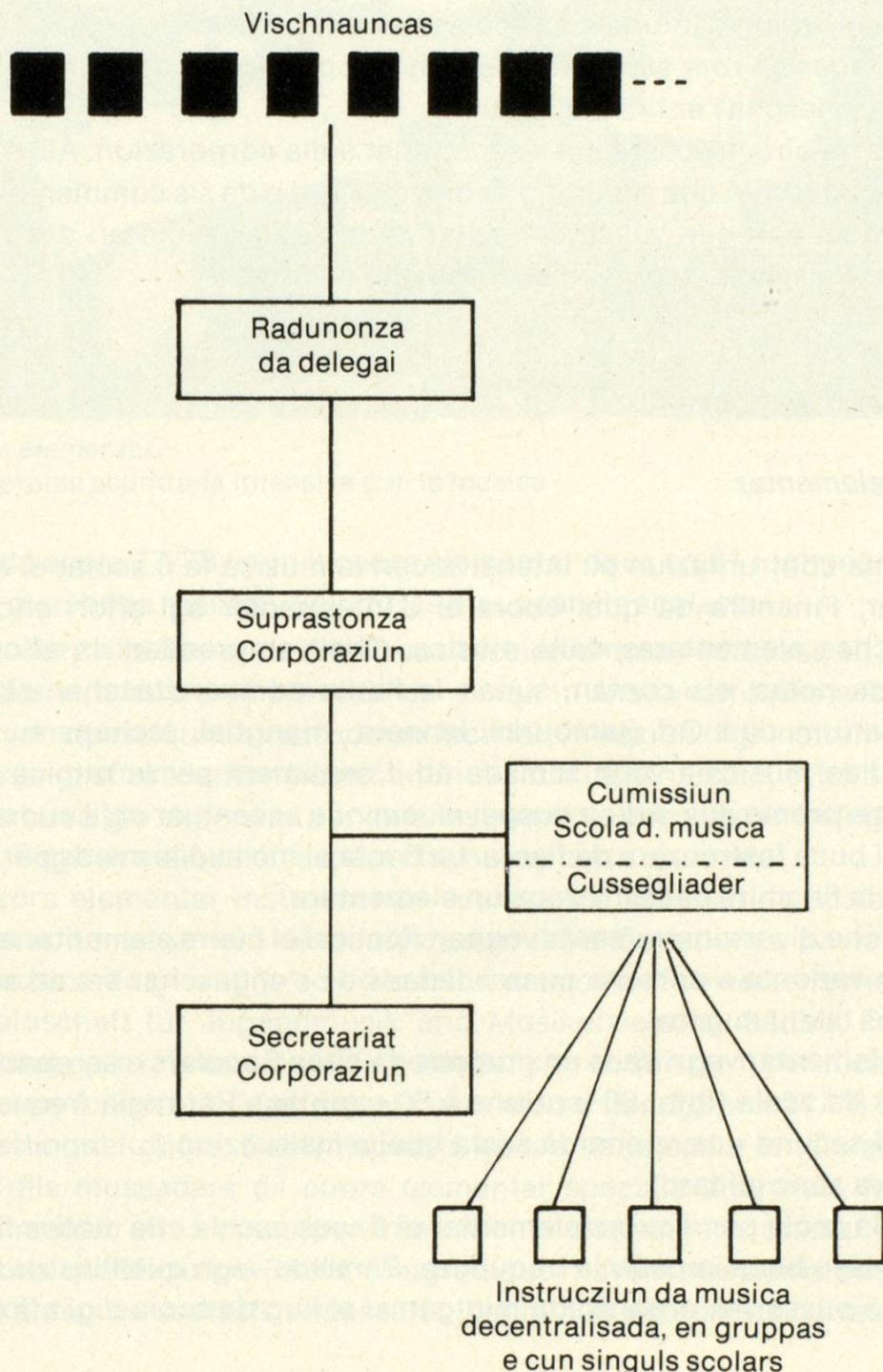
Onn da scola	68/69	69/70	70/71	71/72	72/73	73/74	74/75	75/75	76/77	77/78
-----------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Diember da scolars	46	175	346	478	405	377	493	541	680	745
--------------------------	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

IV. Organisaziun

La scola da musica ei vegnida fundada sco sutorganisaziun dalla «Pro Surselva». Oz ei la *Corporaziun da vischnauncas Surselva*, la quala ademplescha aunc auters pensums regiunals, purtadra dalla scola.

Organigram

La survigilonza suprema ei surdada alla *radunonza da delegai*. Quella elegia il president ed ils commembers dalla «Cumissiun scola da musica». Ella relai ils regulativs necessaris.

La suprastanza survigilescha l'administraziun dalla scola. Ella elegia il cussegliader dil rom, (musicist da professiun).

La Cumissiun scola da musica diregia la scola, organisescha e survigilescha l'instrucziun. Sias cumpetenzas finanzialas ein fixadas el budget, approbaus dalla radunonza da delegai. La cumissiun elegia ord siu miez il delegau ell'unio cantunala da scolas da cant e musica.

Il cussegliader dil rom stat a disposiziun alla cumissiun cun plaid e cussegl e survigilescha l'entira instrucziun.

Las lavurs da biro procurescha il secretariat dalla corporaziun. Allas sesidas dalla cumissiun che secumpona dil president e da sis commembers fa ulteriuramein part cun vusch consultativa igl actuar/secretari dalla Corporaziun da vischnauncas ed il cussegliader dil rom.

V. Program d'instrucziun

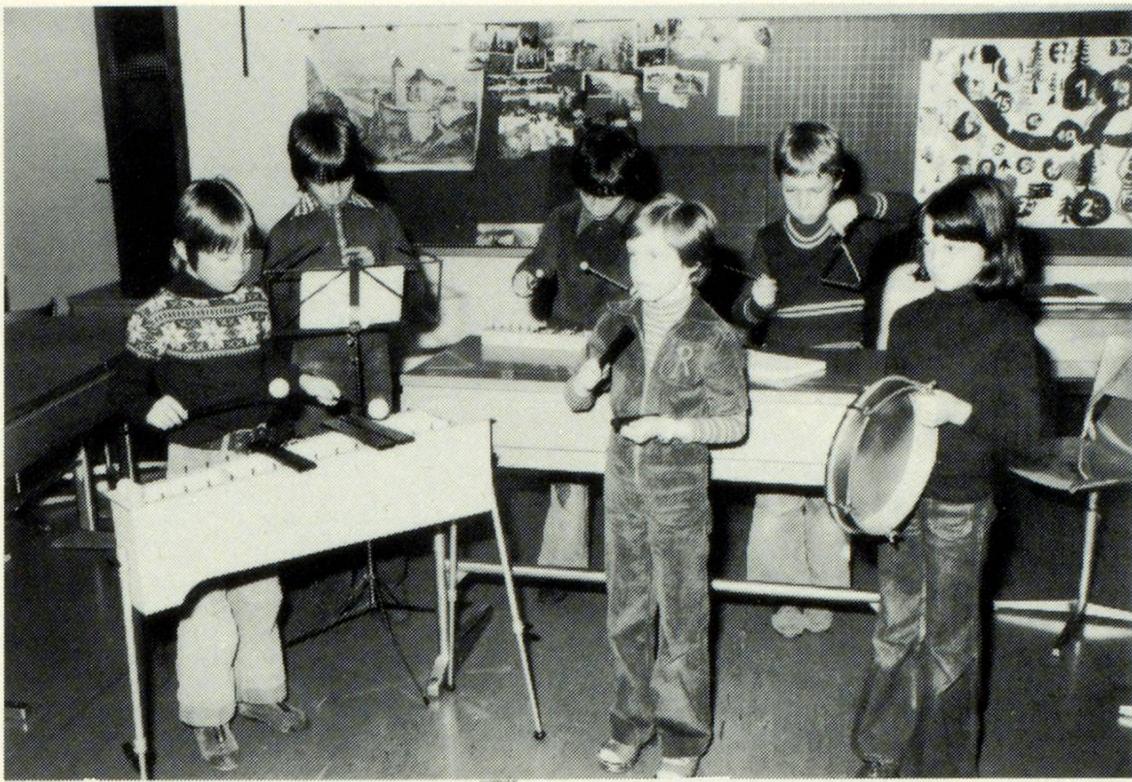
1. Cuors elementar

L'emprema confruntaziun pli intensiva cun la musica fa il scolar el cuors elementar. Finamira da quei cuors ei d'intermediar agl affon enconuschiantschas elementaras dalla musica. Cheu emprendan ils affons la scartira da notas, els contan, sunan la flauta ed exerciteschan sigl instrumentarium dad Orf (tamburin, lennets, trianghel, tscheps tunonts etc.) L'udida musicala vegn scolada ed il sentiment per la ritmica vegn svegliaus e promovius. Adina puspei stuein nus accentuar ch'il cuors elementar ei buca instrucziun da flauta. La flauta ei mo in dils mieds per contonscher la finamira dalla instrucziun elementara.

Cunquei che divers instruments vegnan applicai el cuors elementar ei l'instrucziun varionta e porscha pusseivladads da s'engaschar era ad affons cun meins talent musical.

Il cuors elementar vegn daus en gruppas da circa 6 scolars e sereparta sin dus onns da scola (total 60 lecziuns à 60 minutis). Per regla frequentan affons dil secund e tierz onn da scola quella instrucziun (tut tenor las relaziuns era aunc pli tard).

Il daner da scola per il cuors elementar ei fixaus aschia che motivs finanzials duessen buca impedir la frequenza. Plinavon vegn quell'instrucziun, sche zaco pusseivel, organisada mintgamai el liug da scola digl affon. Igli

Cuors elementar:

L'emprema scuntrada intensiva cun la musica

onn da scola 77/78 vegn il cuors elementar daus en 31 loghens. Dapertut selai quei buca realisar. Beinduras mauncan ils scolasts.

El decuors dils dus onns d'instrucziun elementara semuossa ei, schebein interess e talent d'emprender da sunar in instrument ein avon maun. Plinavon duess quella instrucziun facilitar l'elecziun digl instrument adattau. Vul igl affon denton buca canticuar cun l'instrucziun, sche han ils geniturs buca giu expensas per cars instruments che vegnan bingleiti dan vonz. Segir ei era quei in aspect che ha ina certa muntada.

El cuors elementar instrueschan scolastas e scolasts da scola primara che han il mussament da qualificaziun dalla Cuminanza svizra da lavur per musica da giuvenils ed educaziun musicala (Schweizerische Arbeitsgemeinschaft für Jugendmusik und Musikerziehung SAJM). Era autras personas, p.ex. mussadras da scoletta, san acquistar il certificat pretdiu e san lu instruir ils affons el cuors elementar. Igl onn 77/78 dattan 35 scolasts quei cuors. Dall'entschatta enneu ha la scola rendiu alla scolaziun dils mussaders dil cuors elementar speciala attenziun. Mintg'onn vegn menau atras cuors per interessents che vulan acquistar il mussament da qualificaziun SAJM. Malgrad quei havein nus adina puspei breigia d'anflar ils scolasts necessaris. Legin nus denton las cefras dalla ta-

La violinina:

Tier nus in instrument empau negligiu

bella suandonta e risguardain nus la decentralisaziun dalla instrucziun,
sche capin nus la situaziun.

Diember da scolars el cuors elementar

73/74	74/75	75/76	76/77	77/78
210	315	424	424	411

2. Instrucziun instrumentalala

Ell'instrucziun instrumentalala emprenda il scolar da sunar in instrument. A quella instrucziun vegnan mo tals recepi che han absolviu il cuors elementar. La purschida d'instrucziun cumpeglia 9 divers instruments (mira tabella). Ord motivs d'organisaziun selai ina certa centralisaziun dall'instrucziun buca evitar. Tonaton risguarda la Cumissiun scola da musica las relaziuns specialas che sedattan en ina regiun extendida e sesprova dad era contonscher cheu ina certa decentralisaziun. La munconza da scolasts, pretensiuns organisatorias ed auters motivs restrenschan den-

Il clavazin:
Igl instrument preferiu

La ghitara:
Pli baul instrucziun en gruppa, ussa sulettamein per singuls

ton grondamein las pusseivladads da contonscher quella finamira. Iglonn da scola current vegn instruiu en 17 loghens. Ils centrums principals d'instrucziun ein: Glion, Mustér, Flem, Sedrun, Vella e Trun.

Ils scolasts per l'instrucziun instrumental a vegnan per part d'ordeifer la regiun. Quei munta per la scola in augment dils cuosts e pericletescha saven la cunituitad dall'instrucziun

Diember da scolars tenor instruments

Instrument	73/74	74/75	75/76	76/77	77/78
instruments da stuors				29	45
flauta sopran	13	12	27	22	15
flauta alt	8	11	6	8	27
harmonia diatonica e cromatica	41	49	41	48	64
ghitara, instrucziun en gruppa	43	19			
ghitara, instrucziun singula	7	18	31	47	54
clavazin	41	45	59	69	93
violina	7	3	3	4	5
flauta da concert		8	5	19	20
clarinetta	7	13	7	10	11
Total	167	178	179	256	334

Instrucziun en gruppas

Instrucziun singula

L'instrucziun instrumental a vegn dada per part en gruppas e per part sco instrucziun singula. Per ghitara ei mo l'instrucziun singula pli pusseivla damai che l'instrucziun en gruppas ha buca cuntentau.

L'instrucziun da clavazin ei dumandada il pli fetg. Quei ei capeivel. Il clavazin ei igl instrument il pli enconuschent e biars onns ei quell'instrucziun stada – abstrahau dils instruments da stuors – quasi la suletta pusseivla-

La clarinetta:

In instrument classic. Tier nus enconuschents plitost neu dallas capellas per musica populara

dad d'emprender da sunar. La violina catta il pli pauc interess. Oz regia generalmein il trend als instruments a flad. Il motiv principal che paucs sedecidan per la violina ei segiramein il fatg che quei instrument ha zun pintga tradiziun tier nus.

*La harmonia:
Instrucziun en grupper*

Fotos: H. Rostetter, Glion

VI. Conclusiun

Scolas da musica ein instituziuns che prestan survetschs. Ellas ston adina quintar da haver in menaschi che lavura cun deficit. Quei vala en special per la scola da musica Surselva che stat en survetsch d'ina regiun muntagnarda cun relaziuns engrevegiuntas. La funcziun dalla scola igl onn 1973 ei stada pusseivla pér el mument che instituziuns dalla Bassa han dau plaid da curclar duront ils emprems tschun onns ils deficits calculai. Quels tschun onns ein ussa prest spirai. Il niev plan da finanziaziun ei preparaus. Nus sperein ch'ils gremis responsabels sappien approbar quel, sinaquei che la scola da musica possi prestar vinavon buns survetschs al-la populaziun dalla Surselva.